

Jak lépe a efektivněji pracovat s dětmi a mládeží

Rostislav Helštýn

Obsah přednášky:

- *Malý exkurz do vývojové psychologie*
- *Fotbal tělem i hlavou, ano nebo ne?*
  - Soulad rodina – dítě (hra) – škola
  - Nezodpovědné ambice rodičů
  - Kde jsou mámy a holky u fotbalu?
  - Věk není jen číslo, ale i neustálá změna a vývoj
  - Tělo drilem se spící hlavou
  - Jednotlivec bez týmu
  - Fotbal na výsledek místo fotbal jako hra
  - Trenéři vědí CO fotbalově, tápou JAK to chodí v hlavách hráčů
- *Učení se dovednostem - několik klíčů k „jak“*
- *Období přípravek, žáků*
- *Jak nejlépe „vychovat“ vítěze...*

- *Shrnutí*

„jak vypadá situace v našem dnešním fotbale?“

„vychováváme osobnosti?“

„proč se naši hráči tak málo prosazují , proč nemají sebevědomí?“

„proč je „úmrtnost“ talentovaných hráčů tak velká v prostředí, kde se talenti stále stejně rodí?“

„nevede trénink, příliš brzy zaměřený na týmovost, k potírání individualit?“

„netlačíme příliš brzy na výsledek?“

„mám jako trenér a vždy zároveň učitel dostatek informací jak s lidmi pracovat?“

„je práce s dětmi zodpovědnou prací?“

„co je mým hlavním motivem a zájmem v práci s dětmi?“

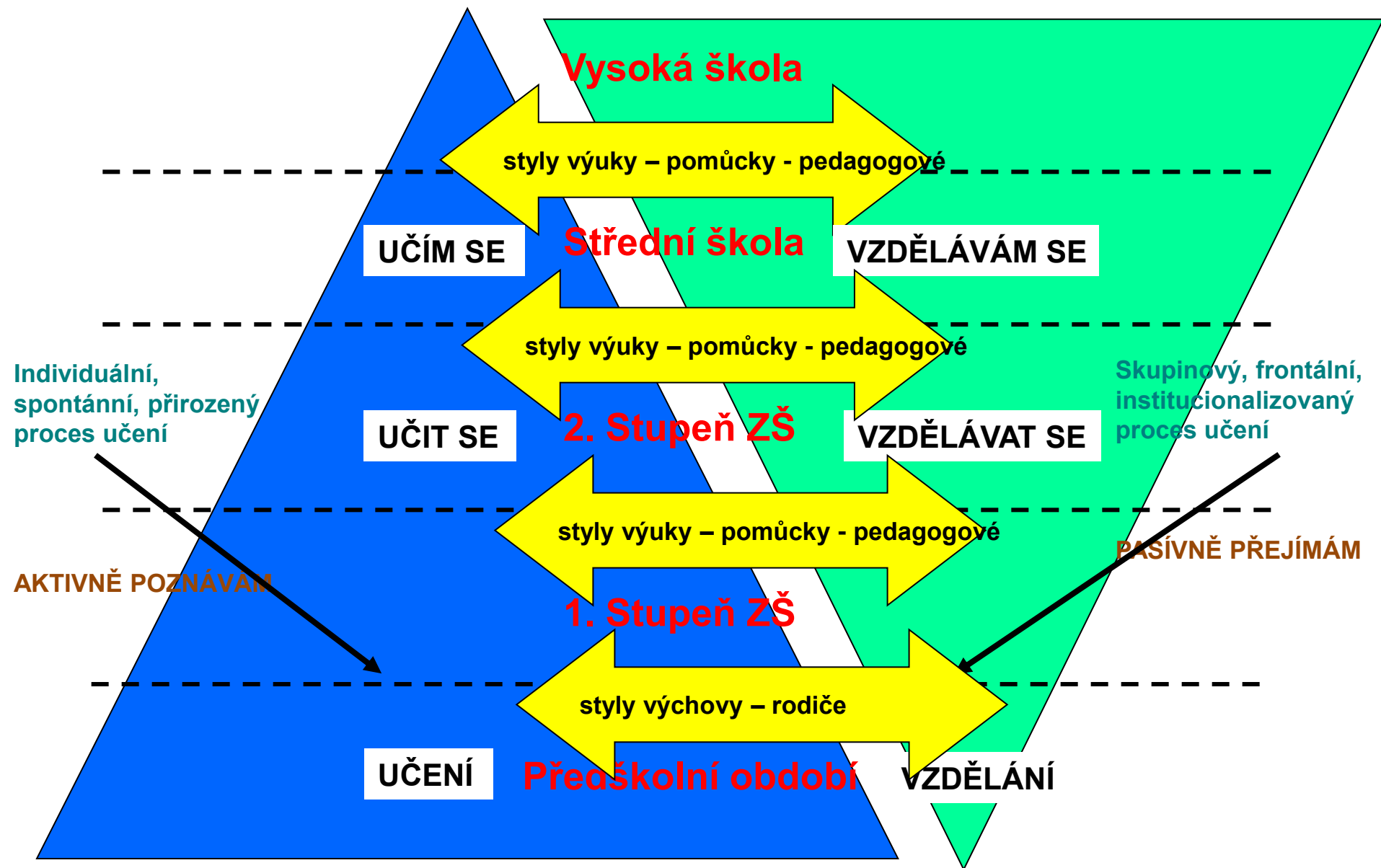
„jak má výsledek mé práce jako trenéra vypadat?“

„co všechno činnost trenéra v sobě nese?“

„není práce s dětmi více o krocení ambicí rodičů, než o potřebách dětí?“

„nepřenáší rodiče až příliš ze svých kompetencí a zodpovědností na trenéry a školy?“

Efektivita paralelních procesů učení

Fotbal tělem i hlavou ! ANO nebo NE ?

Soulad rodina – dítě (hra) – škola

- soulad triády = výchova a formování Osobnosti
- zodpovědnosti, role a kompetence rodiny – školy (učitele) – klubu (trenéra)
- poučenost trenérů o univerzální roli ve vyvažování triády – komunikace, cenzura

Trenér má zodpovědnost :

- za chování hráčů na hřišti
- chování hráčů mimo hřiště (na akcích spojených s jejich týmem)
- za to, že zná studijní výsledky svých svěřenců a staví je do patřičné životní role a úrovně
- spolupráce s učitelskými sbory

Fotbal tělem i hlavou ! ANO nebo NE ?

Nezodpovědné ambice rodičů

- sny rodičů jsou terénem pro ambice hráčů a motivaci hrát, nikoliv důvodem
- kooperace rodič – trenér – dítě (kompetence, zodpovědnosti)
- trenér je cenzurní prvek v interakci rodič – hráč
- trenér je cenzurní prvek pro chování rodiče při hře

Fotbal tělem i hlavou ! ANO nebo NE ?

Kde jsou mámy a holky u fotbalu?

- fotbalové třídy nesmí být klukovské
- matka jako ochranný a konejšivý prvek, ne jako „ječící hydra“
- smíšené klukovsko-holčičí týmy do 10 let
- největší „úmrtnost“ hráčů je kvůli holkám

Fotbal tělem i hlavou ! ANO nebo NE ?

Věk není jen číslo, ale i neustálá změna a vývoj

- vývojová dynamika
- věkové obvyklosti
- specifika chlapců a dívek
- specifika chlapců a konkrétních věkových období
- specifika tzv. „skupinových období“
- specifika konkrétních skupin

Fotbal tělem i hlavou ! ANO nebo NE ?

Tělo drilem se spící hlavou

-přiměřenost – trpělivost – důslednost

-dítě není robot ani malý dospělý

-pokud má hra být hrou, nesmí se rozpojit tělo a mysl (kalogaghátia)

- mnohdy méně je více, u malých dětí vždy

Fotbal tělem i hlavou ! ANO nebo NE ?

Jednotlivec bez týmu

- respekt k individuálním i skupinovým procesům učení a čerpat je přirozeně, ne naučeně
- dítě není zdroj příjmu, ale individualita, která si hrou postupně hledá roli v týmu – v životě
- business s výjimečnými osobnostmi nesmí být trenérským motivem

Fotbal tělem i hlavou ! ANO nebo NE ?

Fotbal na výsledek místo fotbal jako hra

- co je výsledek v práci s dětmi?!
- výsledek = radost ze hry = vítězství = vizitka trenéra
- „urychlování vývoje“ hráčů
- vedení klubů a jejich požadavky na výsledky
- business až na prvním místě – role vedení klubů a skautů

Fotbal tělem i hlavou ! ANO nebo NE ?

Trenéři vědí CO fotbalově, tápou JAK to chodí v hlavách hráčů

- vždy musí být na prvním místě JAK učit (cesta k dětem, respekt dětí, skupin, jejich individuality a specifika věku), pak teprve CO učit – obsah a KOLIK - kvantita

- apel na zodpovědnost profesí, kde se pracuje s dětmi, na přesah do života dětí

Zodpovědnosti trenérů za:

- za to, že pracují s hráči na základě jejich věkových možností a předpokladů

- za požadavky na herní projev, který má korespondovat s věkem hráčů

- za to, že hráče v daném věku obsahově učí to, co se učit v daném věku mají

- za to, co děti naučili, ale i nenaučili

Proces učení – několik klíčů k „jak“

- 1) Znalost základních specifik věku
- 2) Znalost základních specifik skupin
- 3) Respekt a vzájemná úcta
- 4) Znalost obsahu a kvantity (stavba TJ, MOF, zatížení ...)

→ Učení se dovednostem

- Vědět, neznamená umět použít
- **Obsah X formy**
- Zlatý věk učení se fotbalu

Období předpřípravek

- **absolutní spontanita, potřeba hrát si, období absolutního „jáctví“ a konkrétna**
- **děti se nevnímají jako skupina a jako skupina nebo tým neumí přemýšlet**
- **hlavní poselství trenéra v tomto věku dětí je hrát si s dětmi a působit na rodiče!**
- **všestrannost, radost ze hry, soutěživost**
- **respekt k individuálnímu tempu**
- **v tomto věku děti nemají umět hrát fotbal**
- **u malých dětí méně je více**

Období přípravek

- spontanita, potřeba hrát si, období „jáctví“ a konkrétna
- jedinec X skupina
- dovednosti, dovednosti, dovednosti
- kvalita, správnost provedení X Čas
- hra 1:1
- vždy a za všech okolností : konstruktivita
- co je výsledek v práci s přípravkami?

Období žáků

- skupinové období, puberta - čas
- výsledek = fotbalovost a způsob, jakým jsme výsledku dosáhli, ne na 1. místě konečné číslo a body
- dovednosti
- tvořivost, improvizace, konstruktivita, fotbalovost
- minimum taktiky
- kondice herním způsobem

Malý almanach „výchovy a podpory“ Osobnosti nejen ve sportu...

- **Rodiče**, doma do 6 let nesplňte, co slíbíte, učíte syna utíkat od povinností a překonávání překážek.
- **Rodiče**, doma dejte pravidla, která pak nebudete dodržovat, aby syn měl vždy možnost říct – „to nešlo“.
- **Rodiče**, nebuďte důslední ve výchově, protože důslednost vede k důslednosti vůči sobě a všemu co dělám.
- **Rodiče**, před synem nadávejte trenérovi, tak ať kluk ví, kdo je viník jeho neúspěchu a má tím navždy vytvořený vzorec chování – „když se mi to nepovede, může za to někdo jiný“; „kde já mohl být, kdyby...“.
- **Rodiče**, nechvalte syna za to, co dělá, ale za to, že je. Chvála za činnosti přece vede k zájmu o činnost.
- **Rodiče**, neustále opakujte synovi, že **musí** hrát lépe, čímž do něj vpisujete své ambice. A jestli je dítě nesplní, zklame Vás a vede to v životě k nízké sebe ceně a pocitům, že nesplnil očekávání rodičů.
- **Rodiče**, chvalte syna za „tři“ góly, škola není podstatná, bude se fotbalem (a potom i vás) přece živit.
- **Trenéři**, hrajte na vítězství, na způsob, jakým jste vyhráli, neberte ohled, je to k ničemu. Hlavní jsou 3 body.
- **Trenéři**, pokud máte v týmu „hračičky“, nenechte je příliš „sólovat“, vede to ke ztrátám míče.
- **Trenéři**, ulehčujte si a hráčům učení se dovednostem. Stojí to příliš úsilí s někým se piplat, když je možné míč dostat dál jednodušeji, třeba tím, že to „nakopne“ ...
- **Vážené vedení klubů**, zacházejte s hráči jako s majetkem a rozhodujte o nich bez jejich vědomí nebo bez vědomí jejich rodičů. Vytváříte v nich loajalitu ke klubu, což se projeví loajalitou hráče k jeho týmu.
- **Vážené vedení klubů**, nadále nemějte zájem o životní osudy dětí, jsou to přece budoucí zdroje peněz. Stačí, když se sem tam někdo ujme a ten zbytek, no co už... Takový je fotbal.
- **Vážené vedení klubů**, nadále plaťte trenéry přípravek mizerně, abyste ušetřili. Vždyť přípravy, nejdůležitější období vývoje fotbalisty, mohou trénovat mladí, důchodci nebo tatínci, kteří mají obsah tréninku, formy atd v „malíčku“.

Shrnutí

- **soulad rodina – škola – fotbal = spokojené dítě**
- **za výchovu odpovídají rodiče, nikoliv škola**
- **rodičovské sny a představy mají být pouze terénem pro motivaci dítěte, nesmí být jejím důvodem!**
- **škola má vliv formativní – formuje děti ve skupinách a dětské skupiny; pomáhá jedinečnosti každého dítěte získávat kvalitu**
- **fotbal je hra a hrou se mají děti bavit**
- **v tréninku dětí není na prvním místě fotbal, ale děti**
- **prostřednictvím hry se děti učí pohybovat se v životě**
- **jako trenér dětí vím, že trénink dětí a mládeže není tréninkem dospělých a má jiné parametry**
- **jestliže trenér vychází z přirozeného nastavení a potřeb jednotlivců a skupin, má jistotu, že se vyvaruje základních chyb**
- **jako trenér dětí (u nižších soutěží alespoň rámcově) vím, co by měl hráč ve věku ... vědět a umět**
- **trenér je zodpovědný za herní projev a za chování hráčů na hřišti**
- **kvalita trenéra vždy ovlivňuje kvalitu hráče a týmu**
- **neukázněný a nedůsledný trenér nemůže než nemít neukázněné a nedůsledné hráče**
- **vzájemná nevraživost trenérů přímo vede děti k nevraživosti mezi sebou (chceme, aby se děti hrou bavily nebo ne?)**

Závěr

- „V práci s dětmi a mládeží není výsledkem číslo, konečná výhra nebo prohra, ale v první řadě **dovednostní a herní kvalita a způsob, jakým jsme výsledku dosáhli.**“(způsob hry = vizitka trenéra)
- **Rodič je amatér a vychovává děti tak, jak byl sám vychováván, a jak společenské trendy velí. Proces ozdravování přístupů k dětem ve školách bude dlouhý a obtížný. Měnit zaryté způsoby práce tam, kde není vůle, jdou ztuhla. Proto relativně nejjednodušší cesta vede přes „osvícené“ trenéry a lidi, kteří se prací s dětmi baví a přes činnosti, které baví děti. U nás je to tedy „to naše“ fotbalové prostředí. Pokud budeme mít společný záměr a cíl, máme vyhráno. I my tvoříme jakousi skupinu, ve které platí pravidla skupinové dynamiky (viz skupinová dynamika). Pokud vám vadí naše vzájemná nevraživost, to, že se vytratila radost ze hry, chuť spontánně vítězit, to, že v mládeži dostáváme na frak od Turecka, Rakouska, Švýcarska, Ukrajiny atd, pojdme společně začít věci měnit.**
- **Máte odhodlání a chuť do toho s námi jít?**

Děkuji za pozornost

Rostislav Helštýn

(rostahel@seznam.cz)